

ҮБЭЛ ХҮГШЭНЭЙ ААШАНУУД

(ОРОД ОНТОХОН)

I

Үбэл-хүгшэн угаа ехээр уурлажа, амитай юумэн бүхэниие алтан дэлхэй дээрэнээ арилган үгы болгохо гэжэ бодобо. Нэн түрүүн шубуудай хойноһоо оробо ха: тэдэнь хашхаралдаа шашхалдаагаараа хашараанан байгаа

Үбэл хүйтөөр үлээгээд, ойн модо, бургааһанай набшаһа намаа таһар татасагааж, харгы дээгүүр тараан хаясагаажархиба

Шубуудай орохо газар олдохоо болибо, тийхэдэнь хүрэглэн сугларжа, бодолгото ехээр болобод. Сугларжа хашхаралдад гээд, үндэр хада улануудай саана, хүхэ далайн саана, дулаан оронууд уруу ниидэн ябашаба. Борбилоо үлэнэн аад, гэрэй хушалта доогуур шургашаба.

II

Шубуудые хүсэхөө болиһоноо үбэл мэдэжэ, ан гүрөөлнүүдтэ дугташан оробо. Тала губи газарнуудые саһа үрбэгэнүүлэн хушажархиба, ой хүбшэ газарые зузаан хүрөөр булажархиба, модон, бургааһан бүгэдэдэ мүльһэн хальһа үмэдхүүлээд, ханхинама жабар хүйтэниие хойно хойноһоонь эльгээбэ

Нэгэниинь нүгөөдэһөө хоротой, ууртай хүйтэн жабар ерэжэ, нэгэ модонһоо нүгөөдэ модон дээрэ хүрээсэгөөнэ, ташагануулна, нижагануулна, ан гүрөөлнүүдые айлгана

Ан гүрөөлнүүд айжа үгэбэгүй: зариманиинь дулаан дэгэлтэй, нүгөөдүүлэнь гүнзэги нүхэн соо хоргодон орошобо. Хэрмэн модоной хүнды соо һамар сэмэжэ һууба; баабгай эшээн соогоо һабараа хүхэжэ хэбтэбэ; шандагахан дэбхэрэн гүйжэ дулаасана; морид, үнээд, хонид үни хада дулаан дал хотон соогоо бэлэн үбһэ жажалжа, бүлээн унда уунад.

III

Бүри ехээр үбэл уурлаба — загаһадта аһажа оробо: нэгэнһээ нүгөөдэнь үлүү ууртай, хоротой хүйтэн жабар хойно хойноһоонь ябуулба. Хүйтэн жабарнууд солбон хүнгөөр гүйлдэнэ, алхаар шангаар тоншосогооно, тулааһа шаантаггүйгөөр нуурнууд, голнууд дээгүүр хүүргэнүүдые баринад. Голнууд ба нуурнууд миил дээхэнүүрээ хүрэбэ, тээд загаһад бүгэдөөрөө бүри гүнээгы уруу ябашаба: мүлһэн хушалтын доро тэдэндэ бүри дулаан байба.

IV

„Зай, байзалши,— гэжэ үбэл бодоно,— хүнүүдые туляахал бэээб". Нэгэниинь нүгөөдэһөө ууртай, хоротой хүйтэн жабар хойно хойноһоонь ябуулба. Хүйтэн жабар сонхын нюдэнүүдые хээ угалзануудаар хушажархиба; бүдүүн модоной хахартар, гэрэй хана ба үүдэ тоншонод. Тээд хүнүүд пеэшэнээ түлээд, халуун алаадинуудые шаража, үбэлые наадалан энеэлдэнэд. Хэн нэгэн ойдо түлээндэ ошохо болоо наа, үһэтэй дэгэл, валенка үмдөөд, дулаан бээлэй баряад ябана, хүхөөрөө сабшажа ороходонь, үшөө хүлһэниинь нэбтэрэн гарана. Үбэлые наадалһан шэнги харгы замуудаар хамбы ашаанууд һубарилдан зурылдашаба; моридһоо уурал бааяна; замшад хүлнүүдээ дэбһэсэгээлдэнэд, бээлэйнүүдээрээ пас-пас сохисогоонод, мүрэнүүдээ һэжэрсэгээнэд, хүйтэн жабарые магтасагаанад.

V

Үнгэрхэдөө заахан үхибүүдэйшье үбэлһөө айхагүй байхань үбэлдэ хамаһаа гомдолтой байба. Хамаагүй конькигаар, шаргаар халтирнад, саһаар шэдэлдэн нааданад, саһан хүниие хэнэд, саһан хада обоолжо, тэрээндээ уһа адхаад, үшөө хүйтэн жабарые дууданад: „Туһалһаа ерыш даа!" Үбэл хороо бусалһандаа нэгэ

хүбүүнэй шэхэнһээн, нүгөөдын хамарһаа шэмхээд абана, тэдэн бүри сайгаадшье байна, теэд тэрэ хүбүүдын саһа адхан абаад, үрэжэ ороно—нюурнуудын гал шэнгээр улайран, халуу бусалшана

Юугээршье абаха аргагүйгөө үбэл мэдэжэ, хороо бусалһандаа уйлажархиба. Гэрэй хушалтын захиһаа үбэлэй нёлбоһонууд дуһалжа эхилбэ... Хабар холо бэшэ болоо хаяа даа!